

Programul Incluziune și Demnitate Socială 2021-2027

Prioritate: P03. Protejarea dreptului la demnitate socială

Obiectiv specific: ESO4.1, Acțiunea 3.2 Economie socială în mediul rural (FSE+)

Titlu proiect: Antreprenoriat social rural sustenabil in Regiunea Centru

Cod mySMIS2021:302211

Beneficiar: Asociația Institutul Educațional pentru Politici Sociale Margareta

Activități educative și de învățare

I. Activități educative cu caracter social

O întreprindere socială poate desfășura o varietate de activități de învățare și educative în sprijinul misiunii sale sociale, în conformitate cu principiile Fondului Social European (FSE). Aceste activități pot viza atât beneficiarii direcți ai misiunii sociale, cât și comunitatea în general, contribuind la atingerea obiectivelor FSE de promovare a ocupării forței de muncă, a incluziunii sociale, a educației și a dezvoltării competențelor.

Exemple de activități de învățare și educative pe care o întreprindere socială le poate implementa:

1. Dezvoltarea competențelor și formare profesională

- Cursuri și ateliere de formare profesională. Oferirea de cursuri practice pentru a dezvolta competențe specifice necesare pe piața muncii (ex: cursuri de IT, limbi străine, meșteșuguri tradiționale, servicii de îngrijire, etc.). Aceste cursuri pot fi adaptate și către nevoie specifice ale angajaților din categoriile vulnerabile cu risc de excluziune socială.
- Facilitarea accesului la programe de ucenicie sau stagii pentru a oferi experiență practică și a facilita tranziția către un loc de muncă.
- Ateliere de dezvoltare personală și profesională. Organizarea de ateliere axate pe dezvoltarea abilităților soft (ex: comunicare, lucru în echipă, leadership, gestionarea timpului) și a competențelor antreprenoriale.
- Formare la locul de muncă. Integrarea activităților de învățare direct în procesul de producție sau de prestare a serviciilor, oferind oportunități de învățare continuă și de dezvoltare a competențelor practice.

2. Educație și conștientizare

- Sesiuni de informare și sensibilizare. Organizarea de sesiuni de informare pe teme relevante pentru misiunea socială a întreprinderii (ex: protecția mediului, sănătate, egalitate de șanse, drepturile omului).
- Campanii de conștientizare publică. Derularea de campanii pentru a crește gradul de conștientizare cu privire la problemele sociale abordate de întreprindere și pentru a promova schimbări pozitive în comportament și atitudini.
- Organizarea de evenimente educative. Organizarea de conferințe, seminare, dezbateri publice sau expoziții pentru a facilita schimbul de cunoștințe și pentru a stimula implicarea comunității.
- Crearea de materiale educaționale. Dezvoltarea și distribuirea de materiale informative (broșuri, ghiduri, infografice, clipuri video) pentru a educa publicul cu privire la misiunea socială și la misiunea întreprinderii.

3. Incluziune socială și educație pentru grupuri vulnerabile

- Programe de alfabetizare și educație de bază. Oferirea de programe pentru persoanele care nu au finalizat studiile sau care au dificultăți de citire și scriere, sau relaționare.
- Activități educaționale adaptate nevoilor specifice. Dezvoltarea de activități educaționale personalizate pentru persoane cu dizabilități, persoane vârstnice, minorități etnice sau alte grupuri vulnerabile.
- Programe de mentorat. Asigurarea de mentori sau tutori care să ofere sprijin individualizat beneficiarilor în procesul de învățare și dezvoltare.
- Facilitarea accesului la resurse educaționale. Asigurarea accesului la internet, biblioteci sau alte resurse educaționale pentru beneficiari.

4. Parteneriate și colaborări

- Colaborarea cu instituții de învățământ. Stabilirea de parteneriate cu școli, licee, universități sau centre de formare profesională pentru a oferi programe educaționale comune sau pentru a facilita accesul beneficiarilor la programele existente.
- Implicarea voluntarilor cu expertiză educațională. Recrutarea de voluntari cu experiență în domeniul educației pentru a susține activitățile de învățare ale întreprinderii.

- Schimb de experiență și bune practici. Participarea în rețele și platforme de colaborare pentru a împărtăși experiențe și pentru a învăța de la alte organizații.

Principiile Fondului Social European care trebuie luate în considerare:

- Promovarea egalității de șanse și a nediscriminării. Activitățile trebuie să fie accesibile tuturor, fără discriminare pe motive de sex, rasă, origine etnică, religie, convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală.
- Promovarea egalității între femei și bărbați. Activitățile trebuie să fie concepute și implementate astfel încât să contribuie la reducerea inegalității de gen.
- Dezvoltarea durabilă. Activitățile trebuie să țină cont de impactul asupra mediului și să promoveze practici durabile.
- Implicarea diferiților actori relevanți (autorități publice, organizații non-profit, instituții de învățământ, etc.) în planificarea și implementarea activităților.
- Inovarea socială prin explorarea de abordări noi și creative pentru a răspunde nevoilor sociale și pentru a îmbunătăți impactul activităților.

Prin implementarea acestor tipuri de activități de învățare și educative, o întreprindere socială își poate consolida impactul social, contribuind la dezvoltarea competențelor, la creșterea gradului de conștientizare și la promovarea incluziunii sociale, în concordanță cu principiile și obiectivele Fondului Social European.

II. Activități pentru dezvoltarea competențelor verzi

O întreprindere socială poate juca un rol crucial în sprijinirea dezvoltării durabile, a sustenabilității, a economiei circulare și a protecției mediului prin intermediul unor activități de învățare și educative specifice. Aceste activități pot viza atât angajații și beneficiarii întreprinderii, cât și comunitatea în general, contribuind la formarea competențelor necesare pentru o economie verde. Iată câteva exemple:

1. Educație și conștientizare privind mediul și sustenabilitatea

- Organizarea de ateliere interactive și seminare informative despre schimbările climatice, pierderea biodiversității, poluare, gestionarea resurselor naturale, importanța ecosistemelor etc.

- Campanii de sensibilizare publică. Derularea de campanii de informare și conștientizare prin diverse canale pentru a promova comportamente responsabile față de mediu.
- Organizarea de evenimente educative, conferințe, dezbateri, proiecții de filme documentare, expoziții tematice dedicate problemelor de mediu și soluțiilor sustenabile.
- Crearea de materiale educaționale, ghiduri, broșuri, infografice, videoclipuri și alte materiale informative accesibile publicului larg.
- Organizarea de vizite la ferme ecologice, centre de reciclare, stații de epurare, zone naturale protejate pentru a oferi o perspectivă practică asupra problemelor și soluțiilor.

2. Dezvoltarea competențelor pentru economia verde

- Oferirea de cursuri de formare profesională în domenii verzi, cursuri practice pentru a dezvolta competențe în sectoarele cu potențial de creștere în economia verde (ex: instalare și întreținere de panouri solare, tehnici de construcții ecologice, agricultură ecologică, gestionarea deșeurilor, reparații și reutilizare, etc.).
- Facilitarea accesului la programe de ucenicie și stagii în întreprinderi verzi, experiență practică în cadrul unor afaceri care activează în domeniul energiei regenerabile, al eficienței energetice, al agriculturii durabile etc.
- Organizarea de ateliere practice unde participanții pot învăța să repare obiecte, să le ofere o a doua viață și să reducă astfel cantitatea de deșeuri.
- Oferirea de formare în design ecologic și circular, cursuri și ateliere despre principiile designului ecologic și principiile economiei circulare, astfel încurajând crearea de produse durabile, reparabile și reciclabile.
- Dezvoltarea competențelor antreprenoriale verzi prin sprijinirea persoanelor interesate să își înființeze afaceri cu impact pozitiv asupra mediului prin programe de mentorat, coaching și formare specifică.

3. Promovarea economiei circulare prin educație

- Organizarea de ateliere de upcycling și reciclare creativă, ateliere unde participanții pot învăța să transforme deșeurile în obiecte noi și valoroase.
- Educarea publicului cu privire la importanța colectării selective, a compostării și a reducerii cantității de deșeuri generate. Sesiuni de informare despre gestionarea corectă a deșeurilor.

- Facilitarea schimbului de obiecte între persoane pentru a promova reutilizarea și a reduce consumul de resurse noi. Organizarea de târguri și evenimente de schimb de obiecte.
- Informarea consumatorilor despre impactul produselor pe tot parcursul ciclului lor de viață și încurajarea alegerilor mai sustenabile. Programe educaționale despre ciclul de viață al produselor.

4. Formare în practici sustenabile

- Educarea publicului cu privire la impactul alegerilor de consum și promovarea unor alternative mai sustenabile (ex: alegerea produselor locale și de sezon, reducerea consumului de plastic, etc.). Ateliere despre consumul responsabil.
- Oferirea de cunoștințe și abilități practice pentru a cultiva alimente în mod sustenabil, fără utilizarea de pesticide și fertilizatori chimici. Cursuri despre grădinăritul ecologic și permacultură.
- Informarea publicului despre modalități de a reduce consumul de energie și de a utiliza surse de energie regenerabilă. Ateliere despre eficiența energetică și utilizarea energiei regenerabile la nivel casnic.
- Oferirea de cursuri pentru organizații și întreprinderi care doresc să implementeze practici de management de mediu eficiente. Formare pentru implementarea de sisteme de management de mediu.

5. Implicarea comunității și învățare participativă

- Implicarea comunității în acțiuni concrete de protecție a mediului (ex: plantarea de copaci, curățarea zonelor verzi, monitorizarea calității apei), prin organizarea de proiecte comunitare în acest sens.
- Amenajarea de centre comunitare sau spații online unde oamenii pot împărtăși cunoștințe și experiențe legate de sustenabilitate. Crearea de spații de învățare colaborative.
- Facilitarea accesului la instrumente și materiale pentru ca oamenii să creeze și să repare obiecte în mod sustenabil. Organizarea de evenimente de tip "maker space" cu tematică ecologică.
- Facilitarea transferului de cunoștințe și practici tradiționale legate de sustenabilitate de la generațiile mai în vârstă către cele mai tinere. Programe de mentorat și schimb de experiență între generații.

Prin implementarea acestor activități, întreprinderea socială nu doar că sprijină direct dezvoltarea durabilă și tranziția către o economie verde, dar contribuie și la formarea unei societăți mai conștiente și mai responsabile față de mediu.

Ce este permacultura?

Permacultura este un sistem de proiectare pentru crearea de așezări umane și sisteme agricole durabile, prin imitarea modelelor și relațiilor găsite în ecosistemele naturale. Termenul este o contracție a cuvintelor "permanent agriculture" (agricultură permanentă) și "permanent culture" (cultură permanentă), reflectând ideea de a crea sisteme care se pot susține singure pe termen lung, cu un impact minim asupra mediului.

Permacultura este mai mult decât o metodă de grădinărit sau agricultură și reprezintă o abordare holistică care integrează principiile ecologice, sociale și economice pentru a crea sisteme reziliente și productive. Se bazează pe observarea atentă a naturii și pe aplicarea unor principii etice și de design specifice.

Principiile etice fundamentale ale permaculturii sunt:

- Îngrijirea Pământului, prin protejarea și refacerea ecosistemelor naturale.
- Îngrijirea oamenilor, prin asigurarea nevoilor de bază ale oamenilor.
- Împărțirea echitabilă, prin redistribuirea surplusului de resurse și timp pentru a sprijini primele două principii.

Câteva principii de design ale permaculturii includ:

- Observă și interacționează. Este necesară înțelegerea specificităților locului înainte de a interveni.
- Captează și stochează energia, prin colectarea apei de ploaie, a energiei solare etc.
- Obținerea unei recolte. Asigurarea nevoilor de bază din sistem.
- Sistemele ar trebui să se poată autoregla și să răspundă la schimbări.
- Prioritizarea resurselor care se refac natural. Folosește și valorifică resursele și serviciile regenerabile.
- Valorificarea tuturor elementelor din sistem, fără a produce deșeuri.
- O privire de ansamblu înainte de a se concentra pe elemente individuale.

- Integrarea în locul eliminării. Plasarea elementelor în relații benefice unele cu altele.
- Folosirea de soluții mici și lente. Începerea cu pași mici și adaptarea în timp.
- Folosirea și valorificarea diversității. Sistemele diverse sunt mai reziliente.
- Valorificarea marginilor. Zonele de intersecție dintre ecosisteme pot fi adesea cele mai productive.
- Adaptarea la condițiile în continuă schimbare printr-o abordare creativă.

Exemple de aplicații ale permaculturii:

- Grădina în straturi. O metodă de a crea un pat de grădină fertil fără a săpa, prin suprapunerea de materiale organice (carton, frunze uscate, compost).
- Sistemele de colectare a apei de ploaie. Instalarea de butoaie sau alte recipiente pentru a colecta apa de ploaie de pe acoperișuri, care poate fi apoi folosită pentru irigat sau în alte scopuri.
- Gruparea plantelor care se ajută reciproc în creștere, de exemplu, unele plante pot atrage insecte benefice sau pot îmbogăți solul pentru altele.
- Crearea de iazuri și zone umede artificiale care pot atrage biodiversitate, pot stoca apă și pot ajuta la filtrarea apei.
- Sistemele de compostare. Transformarea deșeurilor organice (resturi vegetale, frunze uscate) în compost bogat în nutrienți pentru sol.
- Integrarea arborilor și arbuștilor în sistemele agricole pentru a oferi umbră, a îmbunătăți solul, a preveni eroziunea și a diversifica producția.
- Crearea de spirale aromatice. O metodă de a cultiva ierburi aromatice pe o structură în spirală, creând microclimate diferite pentru diverse specii.
- Utilizarea principiului zonării. Organizarea elementelor într-un sistem permacultural în funcție de frecvența cu care sunt folosite sau de necesitățile lor (ex: plantele folosite zilnic sunt plasate mai aproape de casă).
- Utilizarea de materiale naturale și reciclate pentru a construi case eficiente energetic și cu un impact redus asupra mediului.
- Sisteme de tratare naturală a apelor uzate. Utilizarea de plante și zone umede pentru a filtra și purifica apa uzată.

Permacultura oferă o abordare creativă și practică pentru a crea sisteme durabile care să satisfacă nevoile umane în armonie cu natura.

III. Activități în sprijinul dezvoltării economice durabile

O întreprindere socială poate contribui la dezvoltarea societății din punct de vedere economic în mod durabil prin intermediul unor activități de învățare și educative care integrează dimensiunile economică, socială și de mediu. Aceste activități ar trebui să vizeze formarea de competențe pentru o economie verde și circulară, promovarea consumului și producției responsabile, și încurajarea inițiativelor antreprenoriale cu impact social și de mediu pozitiv.

1. Dezvoltarea competențelor pentru o economie verde și circulară

- Organizarea de cursuri practice pentru instalarea, întreținerea și gestionarea sistemelor de energie solară, eoliană, geotermală etc. Cursuri de formare în energie regenerabilă.
- Educarea cu privire la modalitățile de reducere a consumului de energie în clădiri, transport și procese industriale. Ateliere de eficiență energetică.
- Oferirea de cursuri despre colectarea selectivă, reciclare, reutilizare, upcycling și despre modele de afaceri circulare. Training-uri în managementul deșeurilor și economia circulară.
- Educarea cu privire la practicile agricole durabile care protejează solul, apa și biodiversitatea, și care reduc dependența de factori externi. Formare în agricultură ecologică și permacultură.
- Dezvoltarea competențelor în ecoturism și turism responsabil. Oferirea de cursuri pentru ghizi turistici, operatori de turism și comunități locale despre cum să dezvolte și să gestioneze activități turistice care respectă mediul și cultura locală.
- Ateliere de reparații și mentenanță. Învățarea abilităților de a repara obiecte, prelungindu-le durata de viață și evitând sau întârziind utilizarea altelor noi.

2. Educație pentru consum și producție responsabile

- Informarea publicului despre efectele alegerilor de consum asupra mediului și asupra condițiilor de muncă, prin campanii de conștientizare a impactului consumului.
- Educarea consumatorilor cu privire la modul de a interpreta etichetele și de a alege produse mai sustenabile. Ateliere despre etichetarea ecologică.
- Training-uri privind producția durabilă. Acumularea și împărtășirea de cunoștințe și instrumente pentru a reduce impactul de mediu al proceselor

de producție, pentru a utiliza resurse în mod eficient și pentru a implementa practici responsabile.

- Promovarea conceptului de "slow fashion". Organizarea de evenimente și ateliere despre cum se pot alege haine durabile, a le întreține și repara.

3. Încurajarea antreprenoriatului social durabil

- Colaborarea cu întreprinderi cu impact social și de mediu pozitiv.
- Ajutar oferit partenerilor de afaceri pentru integrarea principiilor dezvoltării durabile în modelele lor de afaceri.
- Informarea despre oportunități de finanțare cu impact social și de mediu.
- Crearea de rețele și comunități pentru antreprenorii sociali. Facilitarea schimbului de experiență și a colaborării între entități cu inițiative durabile.

4. Dezvoltarea competențelor financiare pentru durabilitate

- Informarea despre opțiunile de investiții care iau în considerare criteriile de mediu, sociale și de guvernanta (ESG). Ateliere de educație financiară cu focus pe investiții sustenabile.
- Încurajarea practicilor financiare care reduc amprenta ecologică. Training-uri despre bugetarea și gestionarea finanțelor personale în mod responsabil față de mediu.

5. Învățare comunitară și participativă pentru dezvoltare durabilă

- Organizarea de dezbateri publice despre problemele de mediu și soluțiile durabile. Implicarea comunității în identificarea problemelor și în găsirea de soluții adaptate contextului local.
- Crearea de grădini comunitare și proiecte de agricultură urbană. Oferirea de oportunități de învățare practică despre producția alimentară durabilă și de consolidare a coeziunii sociale.
- Organizarea de evenimente de voluntariat pentru protecția mediului. Implicarea cetățenilor în acțiuni concrete de conservare și îmbunătățire a mediului pe plan local.
- Facilitarea schimbului de cunoștințe și practici tradiționale legate de sustenabilitate. Valorificarea metodelor locale de gestionare a resurselor.

Prin desfășurarea acestor tipuri de activități de învățare și educare, întreprinderea socială nu doar că contribuie la dezvoltarea economică, dar o face

Într-un mod care respectă mediul și promovează echitatea socială, contribuind astfel la dezvoltarea durabilă a societății în ansamblu.

IV. Activități în sprijinul dezvoltării profesionale a angajaților

Întreprinderea socială poate avea un rol important în susținerea învățării continue a angajaților săi, având în vedere misiunea sa socială, inserția profesională, egalitatea de șanse a angajaților și provocările îmbătrânirii active. Activități pe care le poate desfășura o întreprindere socială:

1. Programe de formare și dezvoltare personalizate

- Evaluarea nevoilor individuale de învățare. Realizarea de evaluări periodice ale competențelor și identificarea lacunelor sau a ariilor cu potențial pentru dezvoltare ale fiecărui angajat. Acest lucru permite crearea unor planuri de formare personalizate.
- Organizarea de sesiuni de training susținute de experți interni sau externi, adaptate specificului activității întreprinderii sociale și nevoilor angajaților. Acestea pot include teme tehnice, dar și dezvoltarea de competențe transversale (comunicare, lucru în echipă, rezolvare de probleme).
- Implementarea unor programe de mentorat în care angajații experimentați sprijină dezvoltarea profesională a colegilor mai noi sau aflați în proces de reintegrare. De asemenea, se pot oferi sesiuni de coaching individual pentru a ajuta angajații să își atingă obiectivele de carieră.
- Oferirea de oportunități angajaților pentru a experimenta diferite roluri și a participa la proiecte variate permite acestora să-și extindă competențele și să înțeleagă mai bine funcționarea organizației. Aceasta este și o modalitate de a sprijini inserția profesională a angajaților mai în vârstă.

2. Facilitarea accesului la resurse de învățare

- Abonarea la platforme de învățare online sau crearea propriei platforme cu resurse relevante pentru activitatea întreprinderii sociale. Acest lucru oferă flexibilitate angajaților în ceea ce privește timpul și ritmul de învățare.
- Punerea la dispoziție pentru angajați a unor resurse bibliografice relevante pentru domeniul de activitate al întreprinderii sociale și pentru dezvoltarea personală și profesională.

- Oferirea de oportunități pentru angajați de a participa la evenimente externe relevante pentru domeniul lor de activitate, pentru a se conecta cu alți profesioniști și a fi la curent cu ultimele tendințe.
- Crearea de comunități de învățare interne. Încurajarea angajaților să formeze grupuri de discuții sau comunități de practică pe teme specifice, unde pot împărtăși cunoștințe și experiențe.

3. Promovarea egalității de șanse în accesul la învățare

- Adaptarea metodelor de învățare. Utilizarea de metode de învățare variate, care să țină cont de diferitele stiluri de învățare și nevoi ale angajaților (de exemplu, materiale vizuale, auditive, kinestezice).
- Oferirea de sprijin suplimentar. Asigurarea de resurse sau suport suplimentar pentru angajații care au dificultăți de învățare.
- Eliminarea barierelor de acces. Asigurarea că programele de formare sunt accesibile tuturor angajaților, indiferent de vârstă, gen, etnie, dizabilități sau alte caracteristici personale. Aceasta poate include adaptarea locațiilor, oferirea de transport sau servicii de îngrijire a copiilor, dacă este necesar.
- Promovarea unei culturi incluzive. Crearea unui mediu de lucru în care toți angajații se simt valorizați și încurajați să învețe și să se dezvolte.

4. Valorificarea experienței angajaților seniori și susținerea îmbătrânirii active

- Programe de mentorat invers. Angajații seniori pot beneficia de mentoratul colegilor mai tineri în domenii precum tehnologia sau noile tendințe, menținându-și astfel relevanța pe piața muncii.
- Transferul de cunoștințe și expertiză. Crearea de oportunități pentru angajații seniori de a-și împărtăși cunoștințele și experiența cu colegii mai tineri, prin sesiuni de training, ateliere sau documentarea procedurilor.
- Adaptarea sarcinilor de lucru. Oferirea de sarcini de lucru flexibile sau adaptate capacităților angajaților seniori, permițându-le să rămână activi.
- Programe de recalificare sau reconversie profesională. Oferirea de oportunități pentru angajații seniori de a învăța noi competențe și de a se adapta la schimbările din piața muncii.
- Organizarea de activități sau oferirea de beneficii care să încurajeze un stil de viață sănătos pentru angajații de toate vârstele, contribuind la menținerea capacității de muncă pe termen lung.

5. Integrarea învățării continue în cultura organizațională

- Crearea unui sistem de recunoaștere și recompensare a angajaților care se implică activ în procesul de învățare continuă.
- Includerea timpului dedicat învățării în programul de lucru al angajaților.
- Liderii întreprinderii sociale trebuie să susțină și să promoveze activ învățarea continuă în cadrul organizației.
- Este necesară monitorizarea și evaluarea eficacității programelor de învățare în scopul îmbunătățirii continue.

Prin aceste activități, întreprinderea socială sprijină dezvoltarea profesională a angajaților săi, contribuie la inserția lor pe piața muncii și valorifică experiența seniorilor promovând îmbătrânirea activă.

Pentru orice nelămuriri legate de provocările specifice economiei sociale sau dacă în urma înscrierii în grupul țintă al proiectului „Antreprenoriat social rural sustenabil în Regiunea Centru” doriți să stabilim o întâlnire individuală pentru a discuta despre oricare dintre tematicile menționate, vă rog să nu ezitați să mă contactați la adresa de e-mail fecid.office@gmail.com. De asemenea, vă invit să participați la unul dintre workshopurile pe care le vom organiza în perioada următoare. Aștept cu interes mesajele dumneavoastră!